

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний аграрний університет

Факультет ветеринарної медицини, біологічних та харчових технологій

Кафедра епізоотології, внутрішніх хвороб тварин та ветеринарно-санітарної експертизи

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету

Людмила ПАРХОМЕНКО

« 30 » серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна і спеціальна хірургія

ступінь освіти _____ магістр _____

галузь знань _____ 21- Ветеринарна медицина _____

спеціальність _____ 211 – «Ветеринарна медицина» _____

освітня програма _____ Ветеринарна медицина _____

Робоча програма Загальна і спеціальна хірургія для здобувачів вищої освіти спеціальності 211- ветеринарна медицина освітньої програми ветеринарна медицина

«30» серпня 2021 року - ___с.

Розробник(и):

Ільїна О.В., к.вет.н., Неня І.Ю., асистент кафедри епізоотології, внутрішніх хвороб тварин та ветеринарно-санітарної експертизи

(ППП автора (ів), науковий ступінь, вчене звання, посада, підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол від «30» серпня 2021 р. № 11

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Оксана ІВЛЕВА

(Власне Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено проєктною групою освітньої програми Ветеринарна медицина

(назва)

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

Людмила ПАРХОМЕНКО

(Власне Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни Загальна і спеціальна хірургія складена відповідно до освітньої програми підготовки магістр галузі знань 21 – Ветеринарна медицина формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – є набуття студентами фахових компетентностей щодо розуміння причин виникнення та механізмів розвитку, здатності встановлення діагностичних та лікувально-профілактичних алгоритмів хірургічних хвороб тварин з раціональним анестезіологічним забезпеченням на принципах добробуту тварин. ....

Завдання вивчення дисципліни:

1. засвоїти основи хірургічної патології, скласти чітке уявлення про причини, патогенез, принципи лікування та профілактики хірургічних хвороб тварин.
2. поглибити теоретичну підготовку з анатомії, фармакології, фізіології і біохімії собак і котів;
3. освоїти методики анестезіологічного забезпечення оперативних втручань у собак і котів та можливих реанімаційних заходів;

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що передують: ветеринарна фармакологія;

дисципліни, що забезпечуються: травматологія і рентгенологія, виробнича практика.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Ветеринарна медицина спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина»

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії,

профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 7 Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - <u>11</u>	Галузь знань <u>21 – Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва)	основна	
	Спеціальність <u>211- «Ветеринарна медицина»</u> (шифр і назва)		
	Освітня програма <u>Ветеринарна медицина</u> (назва)		
Змістових модулів - <u> </u> -	Рівень вищої освіти: другий Ступінь освіти: магістр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 120/120/90		4;5	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -2,5/2,5/2,12 самостійної роботи здобувача -5/5/3,5		7;8;9	
		Лекції	
		14/14/14 год.	год.
		Практичні	
		год.	год.
		Лабораторні	
		26/26/20год.	год.
		Самостійна робота	
		80/80/56 год.	год.
		Форма контролю: залік/залік/екзамен	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр 7

Тема: 1. Вступна.

Коротка історія ветеринарної медицини. Предмет загальної медицини та її зв'язок з іншими дисциплінами. Загальні відомості про хірургічні захворювання тварин, методи лікування та профілактики.

Тема: 2. Травматизм тварин (класифікація, профілактика). Вплив травми на організм.

Визначення поняття. Класифікація травматизму тварин. Види травматизму. Основні та спеціальні заходи з профілактики травматизму. Профілактики окремих видів травматизму:

Тема: 3. Кровотеча. Гостра анемія. Класифікація кровотеч та способи їх зупинки.

Загальні відомості про кровотечу і крововтрату. Класифікація кровотеч. Клінічні прояви кровотеч в залежності від їх виду. Лабораторні та спеціальні методи діагностики. Методи і способи тимчасової та остаточної зупинки кровотечі. Перша допомога і особливості інтенсивної терапії та догляду за хворими тваринами.

Тема: 4. Закриті ушкодження тварин.

Поняття про травму. Види травматизму та його профілактика. Організація травматологічної допомоги. Обстеження травматологічних хворих..Види закритих травм м'яких тканин: забій, розтягнення, розрив, струс. Особливості діагностики, надання допомоги та лікування.

Тема: 5. Рани (відкриті механічні пошкодження). Симптоми, класифікація, типи загоєння.

Поняття про рану, симптоми, класифікація. Види загоювання ран, видові особливості ранового процесу. Дослідження поранених тварин. Основи лікування при пораненнях. Первинна хірургічна обробка ран. Лікування гнійних ран.

Тема: 6. Хірургічна інфекція: види та клінічні прояви.

Хірургічна інфекція. Класифікація. Збудники гнійної хірургічної інфекції. Абсцес: види, етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування. Флегмона: види, патогенез, симптоми, лікування. Сепсис, його класифікація, причини, патогенез, симптоми, лікувально-профілактичні заходи. Анаеробна інфекція: збудники, класифікація, симптоми, лікування та профілактика

Тема: 7. Хвороби кровоносних та лімфатичних судин. Пошкодження периферичних нервів.

Ушиб: види, етіопатогенез, диференційна діагностика, лікування. Гематома: види, етіопатогенез, диференційна діагностика, лікування. Лімфоекстравазат: види, етіопатогенез, диференційна діагностика, лікування.

Семестр 8

Тема 8. Змертвіння, виразки, нориці. Сторонні тіла.

Змертвіння: причини та патогенез, види некрозу, основні симптоми, лікувально-профілактичні заходи. Виразки, виразкова хвороба; етіологія, патогенез, класифікація, симптоми, лікування та профілактика. Нориці: класифікація, етіопатогенез, симптоми, методи консервативного та оперативного лікування

Тема 9. Зміщення внутрішніх органів.

Класифікація зміщень внутрішніх органів. Етіологія, патогенез та лікування.

Тема 10. Хвороби шкіри (симптоми, діагностика та лікування).

Гнійні захворювання шкіри: фолікуліт, фурункул, карбункул: їх етіологія, симптоми, лікування. Дерматит: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми, лікувально-профілактичні заходи. Екзема: види, етіологія, патогенез, перебіг, симптоми лікування та профілактика.

Тема 11. Хвороби м'язів (міозити, міопатози та атрофії).

Запалення м'язів : причини, клінічні ознаки, лікування. Міопатози : причини , клінічні ознаки , лікування. Атрофія м'язів : причини, ознаки, лікування. Розриви м'язів : причини , ознаки, лікування.

Тема 12. Хвороби сухожилків, сухожилкових піхов і бурс.

Розтяг і розрив сухожилків . Тендиніти і тендовагініти. Загальні дані і особливості хвороб окремих сухожилків. Дистрофічний остеоартрит

Тема 13. Хвороби кісток та суглобів.

Запалення окістя: причини, ознаки, лікування. Запалення кісткової речовини. Запалення кісткового мозку. Переломи кісток: Причини, класифікація, ознаки, лікування.

Тема 14. Новоутворення. Класифікація. Методи діагностики та лікування.

Загальна характеристика новоутворень. Причини і класифікація. Клінічні ознаки та діагностика. Окремі види пухлин. Загальні принципи лікування.

Семестр 9

Тема 15. Анатомія та фізіологія органу зору у тварин. Дослідження органу зору.

Короткі анатомо – топографічні дані ока. Загальне дослідження. Огляд , пальпація, кератоскопія органу зору. Дослідження боковим фокусним освітленням.

Тема 16. Хвороби повік, кон'юнктиви та рогівки.

Запалення судинного тракту та хвороби сітківки. Запалення повік , причини , ознаки, лікування. Кон'юнктивіт: причини, ознаки, лікування. Рани рогівки. Запалення райдужної оболонки. Запалення сітківки. Гнійний паннофтальміт.

Тема 17. Хвороби в ділянці голови (травми, хвороби кісток та периферичних нервових закінчень). Хвороби в ділянці ротової порожнини.

Хвороби зубів : вади росту і розвитку зубів, карієс, кульпіт, альвеолярний періодонтит. Запалення лобної і верньощелепової пазух.

Тема 18. Хвороби в ділянці шиї та холки. Хвороби в ділянці грудної порожнини.

Рани грудної стінки. Пневмоторакс та гемоторакс. Переломи ребер. Остеомієліт ребра. Спондильоз

Тема 19. Хвороби в ділянці черевної порожнини. Хвороби хребта.

Класифікація гриж. Пупкові грижі : причини, клінічні ознаки, лікування. Хвороби прямої кишки.

Тема 20. Хвороби в ділянці тазової порожнини. Хвороби сечостатевих органів . Хвороби в ділянці молочної залози.

Запалення сім'яників Запалення препуція. Фімоz та парафімоz. Післякастраційні ускладнення. Етіологія, клінічні ознаки і методи лікування при травмах, звуженні соскового каналу, абсцесі, флегмоні, фурункульозі, актиномікозі та папіломах молочної залози. Ампутація частки молочної залози

Тема 21. Статико-динамічний апарат кінцівок. Класифікація кульгавості. Діагностика захворювань кінцівок. Хвороби в ділянці грудної кінцівки. Хвороби в ділянці тазової кінцівки.

Масові лікувально-профілактичні заходи при хворобах копитець. Спеціальна лікувально-профілактична підгодівля. Копитцеві ванни. Профілактика хвороб копитець у промислових комплексах та невеликих фермерських господарствах.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				у с ь о л о	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	
IV курс 7 семестр										
Тема: 1. Коротка історія ветеринарної медицини. Предмет загальної медицини та її зв'язок з іншими дисциплінами. Загальні відомості про хірургічні захворювання тварин, методи лікування та профілактики.	14	2		2	10	-	-	-	-	-
Тема: 2. Травматизм тварин (класифікація, профілактика). Вплив травми на організм.	16	2		4	10	-	-	-	-	-
Тема: 3. Кровотеча. Гостра анемія. Класифікація кровотеч та способи їх зупинки.	21	2		4	15	-	-	-	-	-
Тема: 4. Закриті ушкодження тварин..	16	2		4	10	-	-	-	-	-
Тема: 5.. Рани (відкриті механічні пошкодження). Симптоми, класифікація, типи загоєння.	21	2		4	15	-	-	-	-	-
Тема: 6. Хірургічна інфекція: види та клінічні прояви.	16	2		4	10	-	-	-	-	-
Тема: 7. Хвороби кровоносних та лімфатичних судин. Пошкодження периферичних нервів.	16	2		4	10	-	-	-	-	-
Разом	120	14		26	80					
IV курс 8 семестр										
Тема 8. Змертвіння, виразки, нориці. Сторонні тіла	14	2		2	10					
Тема 9. Зміщення внутрішніх органів.	16	2		4	10					
Тема 10. Хвороби шкіри (симптоми, діагностика та лікування).	21	2		4	15					
Тема 11. Хвороби м'язів (міозити, міопатози та атрофії).	16	2		4	10					
Тема 12. Хвороби сухожилків, сухожилкових піхов і бурс.	21	2		4	15					

Тема 13. Хвороби кісток та суглобів.	16	2		4	10				
Тема 14. Новоутворення. Класифікація. Методи діагностики та лікування.	16	2		4	10				
Разом	120	14		26	80				
У курсі 9 семестр									
Тема 15. Анатомія та фізіологія органу зору у тварин. Дослідження органу зору.	14	2		2	10				
Тема 16. Хвороби повік, кон'юнктиви та рогівки. Запалення судинного тракту та хвороби сітківки.	14	2		2	10				
Тема 17. Хвороби в ділянці голови (травми, хвороби кісток та периферичних нервових закінчень). Хвороби в ділянці ротової порожнини.	9	2		2	5				
Тема 18. Хвороби в ділянці шиї та холки. Хвороби в ділянці грудної порожнини.	16	2		4	10				
Тема 19. Хвороби в ділянці черевної порожнини. Хвороби хребта.	16	2		4	10				
Тема 20. Хвороби в ділянці тазової порожнини. Хвороби сечостатевої системи. Хвороби в ділянці молочної залози.	16	2		4	10				
Тема 21.. Статико-динамічний апарат кінцівок. Класифікація кульгавості. Діагностика захворювань кінцівок. Хвороби в ділянці грудної кінцівки. Хвороби в ділянці тазової кінцівки.	12	2		4	5				
Усього годин	90	14	-	16	60				
Разом	330	42		68	220				

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
	Разом:	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
	Разом:	

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи клінічного обстеження тварини з хірургічною паталогією. Реакція організму на травму: запальні процеси. Загальні методи лікування тварин при запальних процесах.	2
2	Кровотеча та методи її зупинки. Гемотрансфузія. Ускладнення при	2
3	Рани: методи обстеження пораненої тварини. Хірургічна обробка рани. Накладання первинних і вторинних швів. Лікування при операційних і випадкових ранах.	2
4	Новокаїнова терапія. Методи стимулюючої терапії при хірургічних хворобах.	2
5	Закриті пошкодження м'яких тканин.	2
6	Опіки та обмороження: клінічні ознаки, діагностика та лікування.	2
7	Клінічні прояви гнійної хірургічної інфекції, диференційна діагностика та лікування. Сепсис	2
8	Анаеробна і гнилісна інфекції. Специфічна інфекція: клінічні прояви та лікування.	2
9	Хвороби кровоносних судин (флебіт, тромбофлебіт). Лімфангіт і лімфонуліт.	2
10	Пошкодження нервів та головного мозку, діагностика та лікування. Хвороби периферичних нервів.	2
11	Класифікація, етіологія та лікування некрозу.	2
12	Виразки та нориці.	2
13	Діагностика та лікування сторонніх тіл в організмі тварин	2
	Семестр 8	
14	Екзема та дерматит, етіологія і лікування	2
15	Міозит, міопатоз і тендиніт: симптоми та терапія	2
16	Діагностика та лікування запалення синовіальних сумок у тварин.	2
17	Запальні хвороби кісток.	2
18	Переломи кісток: діагностика і різні методи лікування.	2
19	Гнійне запалення суглобів.	2
20	Хронічні безексудативні процеси у суглобах.	2
21	Класифікація та теорії виникнення новоутворень тварин.	2
22	Лікування тварин з пухлинами різної етіології.	2
23	Хвороби в ділянці ротової порожнини: запалення та вивих	2

24	Гематома вушної раковини та отити.	2
25	Некроз остистої зв'язки та хвороби стравоходу.	2
26	Закриті травми та гнійні процеси в ділянці холки.	2
Семестр 9		
27	Анатомо-фізіологічна характеристика локомоторного апарату	2
28	Діагностика хвороб кінцівок. Клінічне дослідження тварин з	2
29	Хвороби в ділянці грудної кінцівки.	2
30	Хвороби в ділянці тазової кінцівки.	2
31	Анатомо-фізіологічні особливості будови копит коня, пальця і	2
32	Механізм копита і копитець, постановка кінцівок та її вплив на	2
33	Хвороби в ділянці пальці у тварин.	2
34	Загальні питання профілактики хвороб копит. Підковування коней.	2
Разом:		68

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вивчення способів фіксації собак і котів	5
2	Тема 2. Вивчення традиційних та сучасних методів асептики та	5
3	Тема: 3. Вивчення різних методів ін'єкцій, інфузій та пункцій.	5
4	Тема: 4. Вивчення методів загального знеболення тварин. Фармакологічні препарати, що застосовуються в анестезіології.	5
5	Тема: 5. Вивчити методи місцевої анестезії шкіри та слизових оболонок.	5
6	Тема: 6. Вивчити методи знеболення нервів голови та реберної стінки.	5
7	Тема: 7. Вивчити різні методи знеболення нервів бокової черевної стінки, спинномозкову анестезію.	5
8	Тема: 8. Вивчити види пов'язок, їх класифікацію, способи накладання.	5
9	Тема: 9. Вивчити методи роз'єднання та з'єднання тканин при операціях.	5
10	Тема: 10. Травми, рани та переломи у собак і котів.	5
11	Тема: 11. Закриті механічні пошкодження у собак і котів.	5
12	Тема: 12. Опіки, відмороження та електротравми.	5
13	Тема: 13. Вивчити особливості перебігу ранового процесу у собак і кішок.	5
14	Тема: 14. Вивчити методи аутопластики та аллопластики.	5
15	Тема: 15. Препарати, що застосовуються в лікуванні відкритих та закритих ушкоджень м'яких тканин.	5

16	Тема: 16. Новокаїнові блокади як метод патогенетичної терапії. Вивчити техніку проведення новокаїнових блокад.	5
17	Тема: 17. Хірургічні хвороби в ділянці голови.	5
18	Тема: 18. Вивчити топографічну анатомію голови, техніку трепанації синусів.	5
19	Тема: 19. Вивчити топографічну анатомію ділянки вуха та слинних залоз собак і котів.	5
20	Тема: 20. Вивчити будову зубів, техніку операцій на них.	5
21	Тема: 21. Вивчити топографічну анатомію ділянки орбіти, операції	5
22	Тема: 22. Вивчити топографічну анатомію ділянки шиї, техніку операції на трахеї та стравоході.	5
23	Тема 23. Хвороби в ділянці ротової порожнини: запалення та вивих нижньощелепового суглобу, ретенційні кісти та ранули, хвороби зубів та слинних залоз	5
24	Тема 24 Гематома вушної раковини та отити.	5
25	Тема 25 Некроз остистої зв'язки та хвороби стравоходу.	5
26	Тема 26. Закриті травми та гнійні процеси в ділянці холки.	5
27	Тема 27 Пневмоторакс і гемоторакс: етіологія, діагностика та	5
28	Тема 28. Хвороби кісток в ділянці грудної клітки та попереку	5
29	Тема 29. Зміщення внутрішніх органів:заворот, странгуляція, евентрація, пролапсус, випадіння.	5
30	Тема 30 Грижі, класифікація, клінічні ознаки та лікування.	5
31	Тема 31. Причини виникнення та лікування перитоніту.	5
32	Тема 32 Хірургічні хвороби в ділянці молочної залози.	5
33	Тема 33. Андрологія.	5
34	Тема 34 Післякастраційні ускладнення	5
35	Тема 35 Анатомо-фізіологічна характеристика локомоторного апарату тварин. Класифікація кульгавості	5
36	Тема 36 Діагностика хвороб кінцівок. Клінічне дослідження тварин з хворобами кінцівок.	5
37	Тема 37. Хвороби в ділянці грудної кінцівки.	5
38	Тема 38 Хвороби в ділянці тазової кінцівки.	5
39	Тема 39 Анатомо-фізіологічні особливості будови копит коня,	5
40	Тема 40 Механізм копита і копитець, постановка кінцівок та її вплив на форму копит.	5
41	Тема 41 Загальні питання профілактики хвороб копит.	5
42	Тема 42 Анатомічна будова та фізіологія органа зору.	5
43	Тема 43 Дослідження ока та його захисних пристосувань.	5
44	Тема 44 Хвороби органа зору та їх діагностика та лікування.	5
	Разом:	220

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.
7. тощо

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення предмету “Хірургічні хвороби з анестезіологією ” проводиться за допомогою наступних методів:

- викладання лекційного матеріалу;
- використання навчального наглядного матеріалу (таблиці, схеми, стенди, муляжі, слайди та ін.);
- використання комп’ютерних програм, відеофільмів; – розв’язування ситуаційних завдань;
- проведення клінічних досліджень, курації та оцінка отриманих результатів;
- проведення лабораторних досліджень та оцінка отриманих результатів;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота студентів.

Основними видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- Лекції;
- лабораторні заняття;
- самостійна поза аудиторна робота студентів (СМС).

Головна мета лекційного курсу – розвиток у студентів наукового лікарського мислення та його використання для оцінки клінічного стану тварини, удосконалення методики і методології дослідження, вибір правильного лікування, підвищення теоретичного рівня; навчити правильно поєднувати результати загально клінічних і додаткових методів дослідження, об’єктивно оцінювати одержані симптоми, логічно мислити й робити 18 правильні висновки. Набуті знання використовувати для постановки діагнозу та надання лікарської допомоги. Основним завданням є розвиток у студентів лікарського мислення

Лабораторні заняття за методикою їх організації є практичноорієнтованими та передбачають: – вивчення методів дослідження

тварин, техніку й послідовність їх застосування при дослідженні окремих органів і систем, тобто лікарська техніка, з метою розпізнавання захворювань внутрішніх органів; – навчитися аналізувати виявлені при дослідженні окремих органів і систем показників (температури тіла, частоти пульсу і дихання, скорочення рубця, тони серця, дихальні шуми і т.д.) та відхилення їх від показників здорових тварин; – навчитися підсумовувати одержані при дослідженні хворої тварини симптоми, групувати їх у патогенетично зв'язані між собою групи (симптомокомплекси або синдроми) і на основі цього ставити діагноз та призначати лікування.

Поточний контроль проводиться на лабораторних заняттях відповідно до конкретних цілей поточної теми. Засвоєння кожної теми контролюється на заняттях (початковий контроль – як рівень готовності до проведення лабораторних занять та кінцевий – рівень знань та умінь, що набуті) шляхом усного або письмового опитування, безмашинного програмованого контролю, розв'язання ситуаційних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню його вивчення. Оцінка засвоєння проводиться на підсумковому контрольному занятті у вигляді письмового опитування, розв'язання ситуаційних задач та виконанні практичних навиків біля тварини.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно до конкретних цілей поточної теми. На усіх лабораторних заняттях проводиться об'єктивний контроль теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок у вигляді тестування, письмового та (або) усного опитування, розв'язування ситуаційних завдань.

Теми контролюється на заняттях (початковий контроль – як рівень готовності до проведення лабораторних занять та кінцевий – рівень знань та умінь, що набуті).

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачено поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті шляхом письмового опитування, оцінювання розв'язання ситуаційних задач та практичних навиків біля тварини. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали усі види робіт,

передбачені навчальною програмою.

Таблиця 5.2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності _____, освітньої програми.

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	8	5	5	5	7	5	5	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни

Таблиця 5.3 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь	...
Навчальний результат 1	+		+		
Навчальний результат 2			+	+	
Навчальний результат 3	+	+	+		
Навчальний результат 4	+	+	+	+	
...					

Критерії оцінювання

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюється згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. При поточному контролі використовуються методи усного, письмового, комп'ютерного тестування і самоконтролю студентів. Загальний рейтинг студента із засвоєння навчальної дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 50 балів, рейтингу з атестації (контрольні) максимально – 20 балів при формі контролю – іспит в другому семестрі – 30 балів. До екзамену допускаються студенти які виконали всі види робіт передбачені навчальною програмою.

Таблиця 5.4 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії;
3. Нормативно-технічна документація;
4. Тварини, що надходять до хірургічної клініки;
5. Відеоматеріал щодо діагностики та лікування хірургічної патології у тварин.

Технічні засоби:

1. Реанімаційно-хірургічний монітор;
2. Сонограф;
3. Набір лікарських засобів для знеболювання;
- 4 Антисептики та антибіотики;
- 5 Протизапальні засоби;

Набори хірургічних інструментів;

. Шовний та перев'язувальний матеріал;

Лабораторне обладнання для дослідження крові, шкіри та ін.

Шприці різного об'єму, капельниці, внутрішньовенні катетери

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Борисевич В.Б., Борисевич Б.В. Оперативная хірургія домашних животных. Традиционные и современные аспекты. – К.: хз, 1996. – 254 с.

2. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рублено М.В. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. Загальна частина. – Біла Церква, 2003.
3. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рублено М.В. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. Спеціальна частина – Біла Церква, 2006.
4. Загальна ветеринарна хірургія: Підручник / В.Б. Борисович, І.О. Поваженко, С.І. Братюха та ін.; За ред. В.Б. Борисовича. – К.: Вища шк., 1992.
5. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології: Підручник / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін та ін.; За ред. І.І. Магди. – К.: Вища шко., 1995. - 296 с.
6. Оперативна хірургія. Практикум: Навч. Посібник / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.М. Пономаренко. – К.: Вища шк., 1993.
7. Оперативная хирургия/И.И. Магда, Б.З. Иткин, И.И.Воронин и др.; Под ред. И.И. Магды. – М.: Агропромиздат, 1990.
8. Чубар В.К. Оперативная хірургія домашних животных. – М.: Гос. издат-во с.-х. лит-ры, 1951. – С. 305-314.
9. Магда І. І., Власенко В. М., Пономаренко Є. Н. Оперативна хірургія: Практикум. - К.: Вища школа, 1993. - 199 с.

Допоміжна література

1. Власенко В. М., Тихонюк Л. А. Ветеринарна анестезіологія. - Біла Церква, 2000. - 335 с.
2. Оперативная хирургия в ветеринарной медицине/ П. П. Герцен, С. В. Аранчий, В. И. Скрыпник, Ю. Г. Мироненко и др. - Полтава: Компьютерные технологии, 1998. - 392 с.
3. Магда И. И., Воронин И. И. Обезболивание животных. - М.: Колос, 1974. - 207 с.
4. Оперативная хирургия / Под ред. И. И. Магды; И. И. Магда, Б. З. Иткин, И. И. Воронин и др. - М.: Агропромиздат, 1990. - 333 с.
5. Калашнік І. О., Панько І. С., Передера Б. Я. Практикум із загальної та спеціальної хірургії / За ред. І. О. Калашніка. – К.: Урожай, 1995. – 252 с.
6. Загальна ветеринарна хірургія / І. С. Панько, В. М. Власенко, В. Й. Издепський та ін. – Біла Церква, 1999. – 264 с.
7. Применение новокаина в ветеринарной практике. Панько И. С., Власенко В. М., Издепский В. И. – К.: Урожай, 1978. – 116 с.
8. Справочник по ветеринарной хирургии. Плахотин М.В. - М. Колос 1977.
9. Оперативная хирургия собак и кошек . Х.Шебиц, В.Брасс / Перев. с нем. В.Пулинец, М.Степкин. - М.: ООО Аквариум ЛТД, 2001 - 511 с.
10. Хирургические операции собак и кошек. А.А.Паршин, В.А.Соболев, В.А.Созинов - М.: ООО Аквариум ЛТД, 2001 - 232 с.
11. Анестезиология и реаниматология собак и кошек Пульняшенко П.Р.- М.: ООО Аквариум ЛТД, 2000 - 192 с.

12. Анестезиология и аналгезия мелких домашних животных. /пер.с английского ООО «Про Текст».-М.: Аквариум- Принт.- 2009.-296с.: ил.
13. Ветеринарная анестезиология. Учебное пособие/ Р. Бетшарт-Вольфенсбергер, Стекольников А.А., Нечаев А.Ю. – СПб.:Спец. Лит.-2001.- 270 с.
14. Ветеринарная анестезия: практическое пособие./ Полатайко О.Р. – К.: «ВД Перископ».-2009.- 480 с.: ил.
15. Экстренная и интенсивная ветеринарная помощь. Техника выполнения процедур. Хекетт Т.Б., Маззаферро Э.М./ пер. с англ. Дубяга В.В., Логинова Е.И.,Пасынков Д.В. и др. – М.: Аквариум- Принт.- 2011.-176с.: ил.
16. Скорая помощь и интенсивная терапия мелких домашних животных. Макинтайр Д.К., Дробац К.Дж., Хаскингз С.С., Саксон У.Д./ ./ пер. с англ. Лисициной. – М.: Аквариум- Принт.- 2008.- 560с.: ил.